

Enastående tv-samarbete fyller 50

Nordvision har varit själva hörnstenen i det nordiska tv-samarbetet ända sedan den späda starten 1959. Samarbetet har gett tittarna i de fem nordiska länderna tv-program som Fleksnes, Fanny och Alexander, MGP Nordic, Kontrapunkt och Örnen. I dag är samarbetet större än någonsin.

Aldrig har de nordiska public service-stationerna arbetat så mycket tillsammans på kors och tvärs som de gör i dag. Antalet samproduktioner växer stadigt år för år. Samma sak gäller för antalet sändningstimmar. Sverige, Norge, Finland, Island och Danmark sänder tillsammans mer nordiskproducerad tv än någonsin förr.

Förklaringen är enkel. Genom att samarbeta får de enskilda public service-stationerna möjlighet att producera mer, bättre och billigare. De enskilda tv-stationerna utbyter dessutom program över landsgränserna. Enkelt sagt får man fem program varje gång man betalar för ett.

Så har det varit sedan Nordvision grundades av fyra nordiska public service-kanaler en dag i november 1959. Det var svenska SVT (då SR), norska NRK, finska YLE och danska DR som var med på det första mötet i Stockholm. 1966 gick isländska RUV med i samarbetet.

Samarbetet är enastående och verkar sakna motstycke med så goda resultat på andra ställen i världen. En gemensam kultur och historia och många likhetstecken mellan de nordiska befolkningarna är en av de främsta förklaringarna till att samarbetet har kunnat växa sig så starkt. Internt, parterna emellan, har medarbetarna kunnat dela med sig av erfarenheter och stalltips eftersom man inte är konkurrenter utan snarare samarbetspartner.

För de nordiska tittarna har Nordvisionssamarbetet gett en lång rad program som har bidragit till att forma en gemensam nordisk identitet. Många vuxna kommer ihåg den karismatiska svenska programledaren Sten Broman i den klassiska musikfrågetävlingen Kontrapunkt, liksom en självbelåten norsk ungarl vid namn Marve Fleksnes som säkert får några att dra på smilbanden.

Samarbetet har utvidgats till nästan alla programområden från underhållning, barn-tv och fakta till nyheter och inte minst tv-drama. Vem minns inte Bergman-klassikern Fanny och Alexander eller den ännu tidigare Utvandrarerna? Under senare år har nordiska tv-dramaserier visats över landsgränserna på bästa sändningstid och med rekordhöga tittarsiffror. Kriminalserien Örnen hade nästan lika hög andel tittare i de övriga nordiska länderna som i Danmark. På det hela taget går nordisk tv så bra att den mest populära tv-värden i Sverige i dag är en norrmän.

Thomas Nilsson som är kanal- och tablåchef och chef för det nordiska tv- och mediasamarbetet i SVT säger: "NV-samarbetet har genom åren, på ett helt avgörande sätt, skapat en kulturell och samhällelig samsyn mellan de

nordiska ländernas folk. Ingen annan kulturell yttring har på samma sätt skapat känslan och insikten av att vi i Norden hör samman. Att SVT kunnat vara med i denna kulturella gärning är NV:s förtjänst. Samtidigt ger det nordiska tv- och mediasamarbetet utrymme för – inte minst i dagens pressade ekonomiska läge – ett rationellt och effektivt sätt att garantera program av hög kvalitet”.

Nordvisions generalsekreterare, Henrik Hartmann, säger om samarbetet: ”3 600 tv-program om året talar sitt tydliga språk. Den stora vinsten med vårt samarbete är att den gemensamma summan är större än summan av de enskilda insatserna i samarbetet. Fördelen med samarbetet är också att vi med kreativa samarbetspartner kan tänka nytt och annorlunda, och det är helt avgörande med tanke på de utmaningar som public service-tv-stationerna i Norden står inför i dag”.

Framträdande nordiska samproduktioner under 50 år:

Kontrapunkt (1966–1980, 1988–1996)

Sten Broman var den legendariska programledaren för det musikaliska frågeprogrammet Kontrapunkt i 14 år fram till sin död 1980. Programserien visades i 22 år, dock med ett avbrott på sju år. 1988 övertog Sixten Nordström rollen som programledare.

Underhållningsprogrammen på 1960-talet

”Tärningarna är kastade”, ”Fyrklang”, ”Trekampen” och ”Den gyllene pilen” är bara några av de stora underhållningsprogrammen som dominerade det nordiska tv-samarbetet under 60-talet.

”Utvandrarna” och ”Nybyggarna” (från 1971)

Serien och filmerna bygger på Wilhelm Mobergs romaner från slutet av 40-talet och början av 50-talet om utvandringen från Sverige till Minnesota i USA.

”Fleksnes” och ”Hylands Hörna” på 1970-talet

Fleksnes var en norsk tv-komediserie som visades på NRK under perioden 1972 till 2002. Huvudrollen som den egenkäre ungarke Marve Fleksnes spelades av Rolv Wesenlund. Serien blev snabbt en stor succé i Norge men nådde också till Danmark, Sverige och Island, där alla avsnitten visades på tv. Förutom Rolv Wesenlund blev också Lennart Hyland från SVT känd i stora delar av Norden tack vare att han medverkade som programledare i en lång rad samproducerade NV-program, men också i helt svenska program som sändes direkt i Nordvision, t.ex. ”Hylands Hörna”.

”Fanny och Alexander” och ”Den goda viljan”, 1982 och 1990

”Fanny och Alexander” är en långfilm och en tv-serie som producerades i samarbete med Svenska Filminstitutet 1982 och i samarbete med SVT, DR, NRK och YLE. Filmen och serien är en släktskildring och en skildring av Bergmans barndom. ”Den goda viljan” – om Bergmans uppväxt och ungdom – är från 1990 och producerades av SVT, med DR, NRK, YLE och ZDF (tysk tv) som samproducenter.

”Riket” (1997)

”Riket” från 1997 har kallats ett mellanting mellan en sjukhussåpa, en melodram, en situationskomedi, en rysare, en detektivserie och en splatterfilm – skapad av Lars von Trier. Serien är i åtta delar med Zentropa och DR som huvudproducenter och de övriga nordiska samarbetspartnerna som samproducenter.

”MGP Nordic”, ”Nu är det nu”, ”Hundparken” och ”Amigo”

Programmen som nämns ovan är alla utmärkta nordiska barn- och ungdomsproduktioner, som genom åren har sett dagens ljus genom Nordvisionssamarbetet. ”Amigo” är en frågesport för stora barn och har utvecklats gemensamt av de nordiska länderna men produceras i tre olika nationella versioner av DR, NRK och SVT.

”Tinas mat”, ”När storken sviker”, ”Strömsö”, ”Hurtigrutten” m.m.

Varje år utbyter DR, NRK, SVT, YLE, UR och RUV över 2 000 program. ”Tinas mat” är nog det mest kända nordiska programutbytet, men nyligen har det norskproducerade programmet ”Där

ingen kunde tro att någon kunde bo..." fått nästan 1 miljon svenskar att bänka sig framför tv-apparaterna.

Stora framgångar för nordiskt tv-drama

"Örnen", "Hunter", "Berlinerpopplarna", "Krönikan", "Höök", "Snapphanarna", "Saltön", "Himmelblå" och "Brottet" – aldrig förr har så många nordbor sett så mycket nordiskt tv-drama som under de senaste tre–fyra åren. De senaste åren har det nordiska dramasamarbetet bjudit på nästan 400 timmar nordiskt tv-drama om året.

Faktaruta

Nordvision arbetar för att stärka public service i Norden genom samproduktion, programutbyten och kunskapsdelning. Samarbetet ger årligen ca 1 800 timmar tv till partnerna DR, NRK, RUV, SVT, KNR, KVF, UR och YLE.

Nordvision grundades 1959 av de statligt finansierade public service-kanalerna finska YLE, svenska SVT (urspr. SR), norska NRK och danska DR.

1966 tillkom isländska RUV och efterhand också Grönland och Färöarna genom DR samt Utbildningsradion via SVT.

1971 grundades Nordvisionssekretariatet.

1988 grundas Nordvisionsfonden

1991 övergavs gratisprincipen på fiktionsområdet

2006 flyttas Nordvisionssekretariatet till Köpenhamn

2009 grundas ett digitalt distributionssystem mellan partnerna

Kontakt:

Henrik Hartmann, generalsekreterare i Nordvision, hrh@dr.dk, DR - DR Byen, Emil Holms Kanal 20, 0999 Copenhagen C, + 45 24 24 83 05, www.nordvision.org